

ROZPOČTOVÁ SOUSTAVA

Fyziokraté: „Stát nemá zasahovat do hospodářství.“

Merkantilisté: „Potřeba aktivních státních zásahů na podporu průmyslu a obchodu.“

Klasická politická ekonomie: „Státní zásahy škodí ekonomice.“

19. stol. Alokační funkce

Efektivní alokace

Redistribuční funkce (Wagnerův zákon tzv. zákon rostoucí státní aktivity)

Neoklasický proud: Teorie mezního užítku - efektivní alokace zdrojů

Teorie ekonomie blahobytu - paretovská efektivnost, přičemž daně jsou přijímány jako „obět“ státní aktivity

Začátek 20. stol.: Stabilizační funkce veřejných financí (teorie cyklicky vyrovnaného st. rozpočtu)

Teorie kompenzační úlohy st. rozpočtu (kompenzace tendencí k depresi, deficit využívat k růstu agregátní poptávky)

Monetaristé: Kritika stabilizační funkce veřejných financí – deficit st. rozpočtu vede k vysoké inflaci

ROZPOČTOVÁ SOUSTAVA

- nadnárodní rozpočet (např. EU)
- ústřední rozpočet (federální, státní rozpočet – podle státopravního uspořádání)
- rozpočty územní samosprávy dle jejího členění, např. rozpočty obcí a vyšších stupňů územní samosprávy (krajů)
- rozpočty veřejných podniků a neziskových organizací ve veřejném sektoru (např. příspěvkové organizace zřizované státem, obcemi či kraji)
- mimorozpočtové fondy na centralizované i decentralizované úrovni, které jsou většinou účelové (např. v některých zemích fond sociálního zabezpečení). Zpravidla každý státní mimorozpočtový fond je zřizován samostatným zákonem.

VEŘEJNÝ ROZPOČET

- je důležitým nástrojem každé veřejné vlády pro financování jejích potřeb a úkolů
- má institucionální charakter
- nástroj financování cíleně naprogramovaných potřeb
- Rozpočtová pravidla republiky a rozpočtová pravidla územních rozpočtů

a) peněžní fond

- je vytvářen, rozdělován a používán na principu nenávratnosti neekvivalence a nedobrovolnosti

b) finanční plán

Kvalita rozpočtu závisí na kvalitě jeho odhadu:

- příjmů, zejména daň. výnosů, uživatelských poplatků, správních poplatků, dotací, nedaňových příjmů, nových příjmů
- výdajů – kapitálových a běžných souvisejících se zajišťováním veřejných statků, ale i peněžních transferů
- výdajů na financování nových potřeb
- předpokládané inflace a jejího vlivu na příjmy a výdaje
- nejistot

Pojetí řízeného výdajového rozpočtu vychází z:

- posláni příslušného stupně veřejné vlády – je založeno na stanovení cílové kvantity a kvality potřeby a hledání finančních zdrojů, které umožní tuto cílenou potřebu zajistit v určitém časovém horizontu dle charakteru potřeby
- z akcentování – ze sestavování rozpočtové prognózy, ze které roční rozpočet vychází
- maximální využití zásady neúčelovosti mezi příjmy a výdaji
- nepropadávání finančních prostředků – i tzv. nevyužitých dotací apod. a možnosti jejich převádění do dalšího roku.

Mezi přednosti se uvádí zejména:

- motivace k úsporám ve výdajích
- možnost využít ušetřené finanční prostředky na realizaci nových aktivit
- zjednodušení procesu rozpočtového plánování
- možnost soustředit se na řešení důležitých úkolů

c) nástroj veřejné politiky

- nástroj rozpočtové a stabilizační politiky

d) *Bilance*

- bilancuje běžné a kapitálové příjmy a výdaje
- běžná bilance

pokud je pravidelně schodkový (jako např. v ČR) je nutné přehodnotit:

- únosnost výše veřejných výdajů (vyvíjet tlak na vyšší hospodárnost)
 - výši mandatorních výdajů (sociální transfery – největší část)
 - účinnost fiskální funkce daní, tzn. únosné daňové zatížení a jeho vliv na daňový výnos, ale i způsob správy a výběru, ztížení daňových úniků apod.
- kapitálová bilance
možné financovat z návratných zdrojů
- Krátkodobý deficit - vydávají se krátkodobé státní pokladniční poukázky se splatností do 1 roku.
 - Deficit veřejných rozpočtů - používá se střednědobé či dlouhodobé návratné finanční prostředky (st. dluhopisy, komunální obligace).
 - V praxi je nutné sledovat vývoj nejenom státního rozpočtu, ale všech rozpočtů.

ROZPOČTOVÉ ZÁSADY

- zásada každoročního sestavování a schvalování rozpočtu
- zásada reálnosti a pravdivosti rozpočtu
- zásada úplnosti a jednotnosti rozpočtu
- zásada dlouhodobé vyrovnanosti
- zásada efektivnosti a hospodárnosti
- zásada publicity

ROZPOČTOVÁ SKLADBA

jedná se o systematické, jednotné a přehledné třídění, které umožňuje:

- zabezpečit jednotnost a přehlednost
- analyzovat příjmy a výdaje
- zajistit potřebné informace

Třídění příjmů a výdajů proto respektuje:

- zásadu jednotnosti a závaznosti třídění
- zásadu dlouhodobé stability třídění
- zásadu srozumitelnosti
- zásadu kompatibility

ROZPOČTOVÝ PROCES

- *sestavení návrhu*
- *projednání a schválení*
- *plnění*
- *případné schvalování úprav během rozpočtového období*
- *kontrola plnění*
- průběžná – během rozpočtového období
- následná – po skončení rozpočtového období